

Sammenfattende notat om bagudrettet sags gennemgang

Frederiksberg Kommune har bedt KL-konsulenterne vurdere, om kommunen har pligt eller ret til at gennemgå sager med henblik på andre reaktioner end at nå frem til rigtige afgørelser i sagerne. Andre reaktioner kan være undskyldning eller økonomisk kompensation for fejl begået af kommunen.

Kommunen har bedt om at vurderingen tager højde for om en sådan gennemgang sker af egen drift eller efter henvendelse fra en borger.

Det er endvidere KL-konsulenternes vurdering, at der i besvarelsen må skelnes mellem kommunens forskellige roller.

Kommunens ansvar skal bedømmes på grundlag af den juridiske målestok, der gælder for kommunens rolle som offentlig myndighed. Det vil sige regler, der kun gælder for offentlige myndigheder, fx regler om internt tilsyn og forvaltningsretlig genoptagelse. I denne kategori falder også forpligtelser efter god forvaltningsskik, som ombudsmanden kan efterprøve kommunernes efterlevelse af.

Derudover skal man bedømme kommunens ansvar på grundlag af den juridiske målestok, der gælder for kommunens rolle som juridisk person. Det vil sige de regler, der gælder på lige fod for private og offentlige myndigheder, fx regler om erstatningsansvar og tortgodtgørelse.

KL-konsulenternes vurdering

Kommunen skal først og fremmest prioritere de sager, som kommunen har pligt til at følge med i for at sikre sig, at hjælpen aktuelt opfylder sit formål (servicelovens § 148). Det vil sige, at de sager, som kommunen behandler som led i den fremadrettede genopretning, herunder nytilkomne sager, skal prioriteres først.

For så vidt angår spørgsmålet om bagudrettet genopretning er KL-konsulenternes vurdering som følger:

1. Har kommunen pligt til at gennemgå sager af egen drift?

Kommunen har ikke pligt til af egen drift at gennemgå sager med henblik på andre reaktioner end at nå frem til rigtige afgørelser i sagerne.

2. Har kommunen ret til at gennemgå sager af egen drift?

Kommunen har ikke uden videre ret til at gennemgå sager med henblik på andre reaktioner end at nå frem til rigtige afgørelser.

Dato: 16. april 2020

Sags ID: SAG-2020-00583
Dok. ID: 2900725

E-mail: LRHU@kl.dk/
KAHH@kl.dk
Direkte: 3370 3259

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 7

Kommunen har pligt til at prioritere sagerne omfattet af genopretningsplanen, hvor der skal sikres, at der træffes rigtige afgørelser i sagerne. Det er en stor opgave, og derfor er der de facto snævre rammer for, i hvilket omfang forvaltningen har mulighed for og dermed er berettiget til af egen drift at gennemgå forvaltningens sager, med henblik på andre reaktioner.

Med hensyn til en gennemgang af egen drift med henblik på økonomisk kompensation vil dette være udelukket, da et sådant krav alene kan komme på tale, hvis borgeren gør et sådant krav gældende ved fx at rette henvendelse til kommunen med et erstatningskrav (se pkt. 3 og pkt. 4).

3. Har kommunen pligt til at gennemgå sager efter henvendelse fra en borger?

Kommunen har pligt til at besvare henvendelser på en høflig måde, men pligten til at prioritere andre sager, kan sætte grænser for hvor meget forvaltningen skal undersøge som opfølgning på fremsat kritik. Kommunen har pligt til først og fremmest at prioritere ressourcer på at nå frem til rigtige afgørelser i sager, hvor der er et aktuelt behov for hjælp (genopretningsplanen).

Kommunen har dog en særlig pligt til i det omfang, den har registreret forkerte oplysninger om borgeren, berigtige disse, såfremt borgeren anmoder herom. Det følger af GDPR.

4. Har kommunen ret til at gennemgå sager efter henvendelse fra en borger.

Det er KL-konsulenternes vurdering, at kommunen ikke uden videre har ret til at gennemgå sager med henblik på andre reaktioner end at nå frem til rigtige afgørelser. Kommunen skal som anført prioritere de sager, som kommunen har pligt til at følge med i for at sikre sig, at hjælpen aktuelt opfylder sit formål.

Kommunen er berettiget til at bruge ressourcer på besvarelsen af henvendelser om økonomisk kompensation, hvis henvendelsen er kvalificeret, d.v.s. henvendelsen på kvalificeret vis redegør for skaden og på ligeledes kvalificeret vis kan pege på eksempler fra domstolspraksis, som har udløst erstatning i sammenlignelige situationer.

Nedenfor har KL-konsulenterne uddybet ovenstående besvarelse af de fire spørgsmål og i den forbindelse sondret mellem kommunens roller som hhv. offentlig myndighed og som juridisk person.

Uddybning af KL-konsulenternes konklusioner

1. Har kommunen pligt til at gennemgå sager af egen drift?

Kommunen har ikke pligt til af egen drift at gennemgå sager med henblik på andre reaktioner end at nå frem til rigtige afgørelser i sagerne.

Bag denne konklusion ligger følgende vurdering:

1.1. Pligt til at gennemgå sager af egen drift på offentligretligt grundlag.

Dato: 16. april 2020

Sags ID: SAG-2020-00583
Dok. ID: 2900725

E-mail: LRHU@kl.dk/
KAHH@kl.dk
Direkte: 3370 3259

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 7

1.1.1. *Forpligtelser som led i internt tilsyn (egen drift)*

Offentlige myndigheder skal føre et internt tilsyn med myndighedens virksomhed. Formålet med internt tilsyn er at sikre rigtige afgørelser fremadrettet.

Det er KL-konsulenternes vurdering, at pligten til at føre internt tilsyn ikke medfører pligt til at gennemgå sager med henblik på andre reaktioner end at nå frem til rigtige afgørelser i sagerne.

Se KL-konsulenternes baggrundsnotat afsnit 4.1.1.

1.1.2. *Generelt om forpligtelser til gennemgang af sager på offentligretligt grundlag (egen drift)*

Ulovbestemte forvaltningsretlige regler om genoptagelse af forvaltningens sager har til formål at undersøge, om afgørelsen skal stadfæstes, ændres, eller tilbagekaldes.

Reglerne indebærer en pligt for myndigheder til at genoptage sager, hvis der foreligger væsentlige nye forhold, som indebærer mulighed for, at myndigheden ændrer sin afgørelse.

Der følger ikke af de ulovbestemte regler om genoptagelse nogen forpligtelse til af egen drift at gennemgå sager med henblik på andre reaktioner end at nå frem til rigtige afgørelser i sagerne, herunder fx undskyldninger.

Det er KL-konsulenternes vurdering, at der ikke består nogen pligt til at foretage sagsgennemgang, hvor afgørelsen har udtømt sine retsvirkninger, dvs. ikke længere har nogen betydning.

Se KL-konsulenternes baggrundsnotat afsnit 4.1.2.

1.2. *Pligt til at gennemgå sager af egen drift på privatretligt grundlag.*

Det erstatningsretlige udgangspunkt er, at man selv må bære det økonomiske tab, man lider på grund af fejl, som andre begår. Kun hvis erstatningsbetingelserne er opfyldt, kan dette udgangspunkt fraviges. Blandt andet skal fejlen være et udslag af, at den, der har begået fejlen (skadevolderen) – det kunne være en kommune - er skyld i skaden, fordi kommunen ikke har været så påpasselig, som man kan forvente.

Det samme udgangspunkt gør sig gældende med hensyn til tortgodtgørelse.

Krav om erstatning og tortgodtgørelse skal gøres gældende af den, der mener at have et sådant krav ved fx at rette henvendelse til kommunen med et erstatningskrav, før en stillingtagen fra kommunens side bliver aktuel.

En kommune vil derfor ikke have pligt til af egen drift at undersøge, om der skulle være stiftet en fordring på erstatning eller tortgodtgørelse.

Se KL-konsulenternes baggrundsnotat afsnit 4.2.

2. *Har kommunen ret til at gennemgå sager af egen drift?*

Dato: 16. april 2020

Sags ID: SAG-2020-00583
Dok. ID: 2900725

E-mail: LRHU@kl.dk/
KAHH@kl.dk
Direkte: 3370 3259

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 7

Kommunen har ikke uden videre ret til at gennemgå sager med henblik på andre reaktioner end at nå frem til rigtige afgørelser.

Kommunen har pligt til at prioritere sagerne omfattet af genopretningsplanen, hvor der skal sikres, at der træffes rigtige afgørelser i sagerne. Det er en stor opgave, og derfor er der de facto snævre rammer for, i hvilket omfang forvaltningen har mulighed for og dermed er berettiget til af egen drift at gennemgå forvaltningens sager, med henblik på andre reaktioner.

Med hensyn til en gennemgang af egen drift med henblik på økonomisk kompensation vil dette være udelukket, da et sådant krav alene kan komme på tale, hvis borgeren gør et sådant krav gældende ved fx at rette henvendelse til kommunen med et erstatningskrav.

Bag denne konklusion ligger følgende vurdering:

2.1. Ret til på offentligretligt grundlag at gennemgå sager af egen drift

Det følger af det almindelige forvaltningsretlige saglighedskrav, at der skal være et sagligt formål med at genåbne sager. Saglighedskravet sætter helt generelt vide rammer herfor. Saglighedskravet indebærer imidlertid også begrænsninger, som skal iagttages.

Heri indgår, at forvaltningen skal gøre sig overvejelser om, hvorvidt der er et sagligt formål med at genåbne en sag, hvis den fejlbehæftede afgørelse har udtømt sine retsvirkninger, og hvis målet ikke er at nå frem til rigtige afgørelser.

Det skal endvidere indgå, at der i Familieafdelingen er sager, som kommunen er forpligtet til at behandle, herunder de sager, som er omfattet af afdelingens aktuelle genopretning, og som tager sigte på at sikre lovmedholdelige afgørelser i afdelingen.

Ligeledes må indgå, at disse sager vedrører sårbare borgere samt børn og unge, som kommunen i medfør af lovgivningen har særlige lovbestemte tilsynsforpligtelser overfor.

Det er KL-konsulenternes vurdering, at sådanne sager skal prioriteres.

Det er på den baggrund KL-konsulenternes vurdering, at der de facto er snævre rammer for, i hvilket omfang forvaltningen er berettiget til af egen drift at gennemgå forvaltningens sager, når dette ikke sker med henblik på at nå frem til rigtige afgørelser.

Se KL-konsulenternes baggrundsnotat afsnit 5.1.

2.2. Ret til på privatretligt grundlag at gennemgå sager af egen drift

Krav om erstatning eller tortgodtgørelse kan kun opstå i det omfang, de gøres gældende af en borger ved fx at rette henvendelse til kommunen med et erstatningskrav. Det er derfor KL-konsulenternes vurdering, at kommunen ikke er berettiget til af egen drift at gennemgå sager med henblik på økonomisk kompensation.

Dato: 16. april 2020

Sags ID: SAG-2020-00583
Dok. ID: 2900725

E-mail: LRHU@kl.dk/
KAHH@kl.dk
Direkte: 3370 3259

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 4 af 7

Se KL-konsulenternes baggrundsnotat afsnit 5.2.

3. Har kommunen pligt til at gennemgå sager efter henvendelse fra en borger?

Kommunen har pligt til at besvare henvendelser på en høflig måde, men pligten til at prioritere andre sager, kan sætte grænser for hvor meget forvaltningen skal undersøge som opfølgning på fremsat kritik. Kommunen har pligt til først og fremmest at prioritere ressourcer på at nå frem til rigtige afgørelser i sager, hvor der er et aktuelt behov for hjælp (genopretningsplanen).

Kommunen har dog en særlig pligt til i det omfang, den har registreret forkerte oplysninger om borgeren, berigtige disse, såfremt borgeren anmoder herom. Det følger af GDPR.

Bag denne konklusion ligger følgende vurdering:

3.1. Pligt til på offentligretligt grundlag at gennemgå sager efter henvendelse.

Det er KL-konsulenternes vurdering, at det af det almindelige forvaltningsretlige saglighedskrav og god forvaltningsskik følger, at forvaltningen skal svare på borgerens henvendelse.

Det er desuden KL-konsulenternes vurdering, at det følger af god forvaltningsskik, at forvaltningen som udgangspunkt skal forholde sig til fremsat kritik, der har en vis aktualitet. Forvaltningen har dog en retlig forpligtelse til at prioritere sager, hvori der er et aktuelt behov for hjælp (se om prioritering nærmere nedenfor afsnit 5.1.). Dette har efter KL-konsulenternes opfattelse betydning for, hvor hurtigt og hvordan forvaltningen kan besvare henvendelser om sagsbehandlingsfejl.

Hvor en henvendelse med fremsat kritik ikke har den fornødne aktualitet, er det tilstrækkeligt, at forvaltningen giver en kort høflig besvarelse af borgerens henvendelse, evt. i form af en kvittering for henvendelsen, hvor kommunen anfører, at borgerens oplysninger ikke kan føre til ændringer i sagen. Kommunen har således ikke pligt til i anledning af sådanne henvendelser at foretage en nærmere undersøgelse fx med henblik på at undskylde.

Viser borgerens henvendelse, at borgeren er usikker på faktuelle forhold i sagen, kan dette være en anledning til at forvaltningen vejleder borgeren om muligheden for at søge aktindsigt i egen sag, herunder på en sådan måde, at anmodningen konkretiseres til at angå de forhold borgeren er interesseret i oplysninger om.

Ligeledes skal forvaltningen efter omstændighederne være opmærksom på, om der kan være behov for, at borgeren vejledes om den generelle mulighed for domstolsprøvelse og om klagemulighed til Folketingets Ombudsmand.

Se KL-konsulenternes baggrundsnotat afsnit 4.3.

Dato: 16. april 2020

Sags ID: SAG-2020-00583
Dok. ID: 2900725

E-mail: LRHU@kl.dk/
KAHH@kl.dk
Direkte: 3370 3259

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 5 af 7

3.2. *Pligt til på privatretligt grundlag at gennemgå sager efter henvendelse.*

Offentlige myndigheder er omfattet af det almindelige saglighedskrav og god forvaltningsskik. Heraf følger, at myndigheden er forpligtet til at svare borgere, som henvender sig til forvaltningen.

Saglighedskravet og god forvaltningsskik efterlader forvaltningen et vidt skøn ved vurderingen af, hvilke ressourcer, der skal lægges i besvarelsen af henvendelser om erstatning og tortgodtgørelse.

Dette indebærer ikke en pligt for kommunen til at investere særlige ressourcer i gennemgang og besvarelse af henvendelser om erstatning i anledning af sagsbehandlingsfejl. Hvis der er tale om erstatning for et krav, som kommunen har forsikret sig mod, skal kommunen videresende henvendelsen til forsikringselskabet.

I andre situationer kan kommunen henvise borgeren til at rejse sag ved domstolene.

Selv hvis henvendelsen er særligt kvalificeret og har noget for sig, finder KL-konsulenterne det tvivlsomt, om kommunen vil kunne blive udsat for kritik fra fx Folketingets Ombudsmand, hvis kommunen besvarer henvendelsen helt kortfattet med en henvisning til, at sag kan rejses ved domstolene.

Ovenstående gør sig tilsvarende gældende med hensyn til krav om tort.

Se KL-konsulenternes baggrundsnotat afsnit 4.4.

4. *Har kommunen ret til at gennemgå sager efter henvendelse fra en borger.*

Det er KL-konsulenternes vurdering, at kommunen ikke uden videre har ret til at gennemgå sager med henblik på andre reaktioner end at nå frem til rigtige afgørelser. Kommunen skal som anført prioritere de sager, som kommunen har pligt til at følge med i for at sikre sig, at hjælpen aktuelt opfylder sit formål.

Kommunen er berettiget til at bruge ressourcer på besvarelsen af henvendelser om økonomisk kompensation, hvis henvendelsen er kvalificeret, d.v.s. henvendelsen på kvalificeret vis redegør for skaden og på ligeledes kvalificeret vis kan pege på eksempler fra domstolspraksis, som har udløst erstatning i sammenlignelige situationer.

Bag denne konklusion ligger følgende vurdering:

4.1. *Ret til på offentligretligt grundlag at gennemgå sager efter henvendelse*

Forvaltningens pligt til en korrekt prioritering af forvaltningens sager indebærer, at der i praksis er snævre rammer for, hvilke ressourcer forvaltningen kan anvende på at gennemgå en sag, som en borger henvender sig om, når dette ikke sker med henblik på at nå frem til rigtige afgørelser.

Dato: 16. april 2020

Sags ID: SAG-2020-00583
Dok. ID: 2900725

E-mail: LRHU@kl.dk/
KAHH@kl.dk
Direkte: 3370 3259

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 6 af 7

Forvaltningen har pligt til at besvare borgerens henvendelse, men det er tilstrækkeligt, at forvaltningen giver en kort høflig besvarelse af borgerens henvendelse, evt. i form af en kvittering for henvendelsen, hvor kommunen anfører, at borgerens oplysninger ikke kan føre til ændringer i sagen.

Se KL-konsulenternes baggrundsnotat afsnit 5.1.

4.2. Ret til på privatretligt grundlag at gennemgå sager efter henvendelse

Hvis en borger henvender sig med krav om erstatning, skal kommunen besvare henvendelsen. Det følger af det almindelige saglighedskrav og reglerne om god forvaltningsskik.

Hvor grundige undersøgelser kommunen kan iværksætte som led i besvarelsen, må afgøres ud fra det almindelige saglighedskrav, herunder også kravet om økonomisk forsvarlighed.

Hvis henvendelsen er kvalificeret og har noget for sig og ikke er forældet, vil det være inden for rammerne af saglighedskravet, at kommunen bruger ressourcer på at foretage sin egen vurdering af, om erstatningsbetingelserne er opfyldt og på denne måde forsøger at begrænse udgifter til eventuelle sagsomkostninger i forbindelse med en retssag. Retspraksis viser, at der kun sjældent ydes økonomisk kompensation.

Der er eksempler i praksis på, at offentlige myndigheder er anset for erstatningsansvarlige for mangelfuld vejledning samt grove sagsbehandlingsfejl, der ville kunne medføre en afgørelses ugyldighed. Særligt i sådanne tilfælde vil en sagsgennemgang kunne være relevant.

Sammenlignelige eksempler findes så vidt ses ikke i dansk ret vedrørende tortgodtgørelse¹.

I praksis vil forældelsesfristen være 3 år for krav om erstatning eller tort, der rettes mod kommunen. Inden for denne frist vil kommunen, hvis henvendelsen er kvalificeret, kunne bruge ressourcer på at foretage sin egen vurdering af erstatningsspørgsmålet.

Kommunen skal være opmærksom på, om kravet er omfattet af kommunens forsikring.

Se KL-konsulenternes baggrundsnotat afsnit 5.2.

Dato: 16. april 2020

Sags ID: SAG-2020-00583
Dok. ID: 2900725

E-mail: LRHU@kl.dk/
KAHH@kl.dk
Direkte: 3370 3259

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 7 af 7

¹ Bortset fra i en nylig afsagt dom af Retten på Frederiksberg, som imidlertid ikke kan tillægges præjudikatsværdi. Dommen er omtalt i notatets afsnit 4.4.2.2.1.